

Výukový modul pro třídy s Montessori pedagogikou 1.ročník

Základní škola a Mateřská škola Brno, Pastviny 70, příspěvková organizace

Vzdělávací modul vznikl za podpory grantového projektu v rámci globálního grantu CZ.1.07/1.1.02 Zvyšování kvality ve vzdělávání v Jihomoravském kraji Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost pod názvem „Podpora Montessori pedagogiky na ZŠ Pastviny“, CZ.1.07/1.1.02/03.0036

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah

ÚVOD.....	3
Filosofie Montessori pedagogiky	4
Pojmy a principy pedagogiky Marie Montessori.....	5
Výukové metody a organizační formy práce v Montessori třídách	6
Výukové metody práce	6
Organizační formy práce	7
Montessori třída.....	7
Role pedagoga v Montessori třídě	8
Pojetí role pedagoga v Montessori třídě se inspiruje a do určité míry ztotožňuje s výše uvedeným dvanáctem.....	9
Český jazyk a literatura	11
Komunikační a slohová výchova.....	12
Jazyková výchova.....	13
Literární výchova	14
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE.....	15
VÝTVARNÁ VÝCHOVA.....	20
Pracovní činnosti	23
Tělesná výchova	25
KOSMICKÁ VÝCHOVA	28
1. ROVINA: počítání do deseti	31
Pomůcky	32
ČERVENOMODRÉ TYČE.....	32
KRABICE S VŘETĚNKY	33
OBTAHOVACÍ (SMIRKOVÉ) ČÍSLICE	34
ČÍSLICE A ŽETONY (sudá a lichá čísla).....	35
ČERVENOMODRÉ TYČE MALÉ	37
KORÁLKOVÉ SCHODY (PYRAMIDA)	38
ROZKLAD ČÍSEL	39
2. ROVINA: uvedení do desítkové soustavy	40
ÚVODNÍ PODNOS K DESÍTKOVÉ SOUSTAVĚ	41
DEVÍTKOVÝ PODNOS (DEVÍTKOVÁ HRA)	42
POHLED Z „PTAČÍ PERSPEKTIVY“	43
SEGUINOVA TABULKA I (10 – 19).....	44
SEGUINOVA TABULKA II (11 – 99).....	45
STOVKOVÝ ŘETĚZ.....	46
TISÍCOVÝ ŘETĚZ	47
STOVKOVÁ TABULE.....	48

ÚVOD

Od září roku 2008 vznikly v ZŠ a MŠ Brno, Pastviny třídy 1. stupně s Montessori pedagogikou. V rámci projektu „ Podpora Montessori pedagogiky na ZŠ Pastviny“, financovaného ESF OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, byly zpracované výukové moduly pro jednotlivé ročníky prvního stupně a průřezové výukové moduly EVVO a ICT. Moduly jsou zaměřené na využití Montessori pomůcek ve výuce základní školy a Montessori tříd. Obsahují jak rozvržení učiva v jednotlivých ročnících dle RVP ZV, tak i metodiku práce s konkrétními Montessori pomůckami včetně fotodokumentace. Výukové moduly budou metodickým materiálem pro vyučující v Montessori třídách především v oblasti práce s pomůckami. Metodika práce s pomůckami je zpracována tak, aby ji mohli používat i žáci při individuální práci. V rámci ověřování jednotlivých modulů budeme postupně zpracovávat pracovní listy a další materiál, který bude možné při práci s pomůckami využít. Tento materiál bude dostupný v písemné podobě v naší škole

Výukové moduly zpracovávaly učitelky Montessori tříd. Vycházely přitom z teoretických i praktických základů Montessori pedagogiky, které získaly v rámci Diplomovaného kurzu Montessori. Fotodokumentaci jsme pořídili v prostorách našich Montessori tříd, pracovali jsme s pomůckami, které byly zakoupeny v rámci projektu.

Filosofie Montessori pedagogiky

„...tak jsme se přesvědčili, že vzdělávání není něco, co dělá učitel, ale že je to přirozený proces, který probíhá samovolně v každé lidské bytosti. Jeho podstatou není naslouchání slovům, ale praktická zkušenost, kterou jedinec získává při aktivním působení na své okolí. Úkolem učitel tedy není mluvit, nýbrž promyslet a připravit takový sled motivačních prvků, který by děti vedl ke spontánnímu vstřebávání vědomostí a osvojování dovedností ve speciálním, pro ně připraveném prostředí.“ (M. Montessori)

- *„Dítě je tvůrce sebe sama.“ (M. Montessori)*

Montessori pedagogika je pedocentrická, je založena na důvěře v dítě, v jeho schopnost vlastního rozvoje.

„Obrazně by se dalo říci, že v každém dítěti je skryt obětavý, neúnavný učitel, který dokáže kohokoliv kdekoliv na světě dovést ke kžnému výsledku.“ (M. Montessori)

- *„Pomoz mi, abych to dokázal sám.“ (M. Montessori)*

Pedagogové dítě provázejí, poskytují mu prostor učít se být samostatné, nezávislé, zodpovědné. Pokud to dítě potřebuje, má možnost se kdykoliv obrátit na učitele jako oporu v nejistotě.

- *Senzitivní fáze* jsou citlivá období, kdy je dítě naladěno pro získávání určitých dovedností. Učí se samo, bez velké námahy. V tomto období jsou získané poznatky trvalé (učení pro život). Pokud nejsou senzitivní fáze využity, dítě se později učí dané dovednosti s větším úsilím a za delší čas.

Marie Montessori rozdělila vývoj dítěte do tří stádií a každé nazvala podle toho, jaká činnost převažovala:

1. stádium

0 – 3 roky: duševní embryo

3 - 6 let: tvůrce člověka

2. stádium

6 – 9 let: průzkumník

9 – 12 let: vědec

3. stádium

12 – 15 let: organizátor

15 – 18 let: společenský účastník

- *Svobodná volba* je specifickou lidskou schopností a potřebou. Možnost naučit se tuto schopnost rozvíjet a respektovat u druhých vede děti k demokratickým principům současné společnosti a zodpovědnosti za spoluutváření světa, jež je klíčovou rolí lidského druhu.

Pojmy a principy pedagogiky Marie Montessori

připravené prostředí

- podporuje zájem žáka, je vnitřně motivováno k práci
- pomáhá mu zafixovat si správné pracovní návyky
- spolupodílí se na utváření individuality žáka
- žák se v připraveném prostředí snadněji učí být samostatné, zodpovědné
- zahrnuje prostory pro výuku, montessori pomůcky a učitele

řád

- žák se lehce orientuje v uspořádaném prostředí, tím mu je umožňováno být nezávislé, svobodně si volit práci, naladit se na sebe, uvědomit si, s čím, s kým chce pracovat
- žáci pracují podle vlastních zkušeností a s takovými pomůckami, které jsou pro ně v daném vývojové fázi přiměřené, postupují od konkrétního k abstraktnímu, od jednoduchého ke složitějšímu

svobodná volba práce

- v rámci daných pravidel si žák vybírá pomůcku, se kterou chce pracovat
- žák má možnost volby, učí se respektu
 - k sobě (vnímat vlastní potřeby – tělesné, to, co ho právě zajímá, to, co chce rozvíjet)
 - k druhým
 - k prostředí
- pokud má žák možnost vybrat si, na čem chce právě pracovat, učí se s lehkostí a snadno vstřebává informace, které by si neosvojil, pokud na ně právě není naladěné nebo pokud by někdo jiný určoval, co právě musí dělat

celostní učení

- žák postupuje cestou „od uchopení k pochopení“, k tomu mu pomáhají nabídnuté pomůcky
- žák se učí poznávat přírodní zákonitosti, učitel zpracovává programy k tématům Kosmické výchovy, která je zastřešující oblastí v metodice Montessori pedagogiky
- učitel vychází ze zájmu žáků, nabízí aktivity, které s tímto zájmem souvisí, propojuje pomocí nabízených aktivit všechny oblasti Montessori pedagogiky (oblast praktických dovedností, oblast smyslovou, matematickou, jazykovou)
- žák se učí přemýšlet v souvislostech, propojovat své zkušenosti s novými podněty, rozvíjet se
 - při práci s pomůckami je žák zapojen do procesu poznávání a učení „celý“
 - tělesná stránka (vybírá si pomůcku, pracuje, uklízí – fyzická aktivita)
 - duševní stránka
 - emocionální (prožívá uspokojení ze zvolené práce – mohlo si ji vybrat)
 - kognitivní (objevuje nové poznatky jedinečným vlastním způsobem)

práce s chybou

Marie Montessori tvrdila, že „chyby s námi žijí a mají svůj smysl“. Byla přesvědčena, že „znalost toho, že můžeme udělat chybu a sami ji bez cizí pomoci kontrolovat, je jednou z největších vymožeností psychické svobody.“

- žákovi je předáván pozitivní postoj k chybě, tzn. vědomí, že každá chyba se dá odhalit a napravit
- pokud žák ví, že své chyby může napravit, získává více samostatnosti, nezávislosti, jistoty

- montessori pomůcky a materiály mají v sobě většinou „zabudovanou“ zpětnou vazbu pro toho, kdo s nimi pracuje, jsou tzv. samokontrolovatelné

polarizace pozornosti

- schopnost žáka intenzivně a dlouhodobě se soustředit na práci

- skládá se ze tří fází:

1. žák hledá (může se zdát roztěkaný)
2. tzv. velká práce (žák našel, co ho zaujalo, pracuje)
3. nasycení (žák ukončí práci, uklidí, je spokojený, klidný)

- k polarizaci pozornosti žáka pomáhá připravené prostředí, práce s pomůckami, cvičení ticha a tichá, klidná atmosféra ve třídě, kde se žáci učí- schopnost polarizace pozornosti úzce souvisí s tzv. „normalizací“ (ve školním prostředí souvisí se znalostí pravidel v prostorách tříd, pravidel při práci s pomůckami a pravidel pro přípravu a uspořádání pracovního prostoru – kobereček, lavice)

- nenormalizovaný dospělý nemůže normalizovat žáka, takže pro dospělé i pro žáky v Montessori třídách platí stejná pravidla

věková přiměřenost

- učitel by měl znát specifické potřeby žáků v jednotlivých vývojových obdobích a přizpůsobovat jim způsob práce s veškerým Montessori materiálem (pomůcky, programy...)

- pokud si např. žák v prvním ročníku vybere pomůcku, která neodpovídá obsahu učiva v prvním ročníku, učitel provede ukázkou a sleduje, zda byl žák zaujatý nebo ne, pokud bude práce pro žáka ještě obtížná nebo příliš abstraktní, tak si ji příště nevybere (Neříkáme: „To pro tebe ještě není. To je pro tebe moc těžké. To je až pro třetíáky.“)

- pokud vidíme, že žák používá pomůcku jako „hračku“, pomůžeme mu ji uklidit a nabídneme mu konkrétnější, přiměřenější pomůcku, čas na odpočinek nebo ho necháme vybrat si něco jiného, co ho bude opravdu zajímat a s čím bude soustředěně pracovat

Výukové metody a organizační formy práce v Montessori třídách

Výukové metody práce

Výukovou metodu chápeme jako cestu k dosažení stanovených výukových cílů.

- samostatná práce dětí s pomůckou, práce s knihou, práce s učebnicí, pracovním sešitem
- vrstevnické vyučování – učení vyučováním (učení druhého, od druhého - dítě spolupracuje s druhým a samo se stává „učitelem“ nebo naopak potřebuje pomoc znalejšího spolužáka)
- pozorování (předmětů, jevů, modelů, pokusů, činností)
- ukázkou práce s pomůckou (učitel nebo spolužák předvádí jednotlivci nebo skupině dětí)
- experimentování při práci s pomůckou (dítě samo objevuje, přichází na souvislosti)
- metody praktické (nácvik pohybových, pracovních dovedností, pracovní činnosti, grafické, výtvarné činnosti...)
- didaktické hry
- metody hraní rolí
- brainstorming

- „problémové učení“ (dětem je přednesena taková učební úloha, na kterou neznají odpověď, k odpovědi se postupně dopracují na základě vlastní aktivity a případně za pomoci učitele)
- slovní metody (vyprávění, instruktáž,...)
- videoprojekce

Organizační formy práce

Pod pojmem organizační formy práce se zpravidla chápe uspořádání vyučovacího procesu, tedy vytvořené prostředí a způsob organizace činnosti učitele a žáků při vyučování.

- hromadná a frontální výuka (v Montessori pedagogice je ve vyučování používána např. při vyvozování nového učiva, při společném programu na elipse, při potřebě procvičení učiva)
- diferenciovaná výuka (např. rozdělení do skupin podle intelektových schopností dětí, podle aktuálního zájmu o dané téma, podle nadání...), úkoly pro práci jsou přizpůsobeny schopnostem a potřebám dětí (např. u integrovaných žáků – dětí se SPU, SPCH, ADHD, ADD, autismem, nějakým fyzickým postižením)
- skupinová a kooperativní výuka (patří sem i tzv. párové učení)
- tzv. volná práce (děti pracují se zvoleným materiálem, pomůckami, na učitele se obrací, pokud potřebují pomoc), smysl a efektivita volné práce je závislá na respektu pravidel od všech osob (děti, pedagogové, návštěvy), které jsou přítomny nebo přicházejí do prostoru Montessori třídy
- integrovaná tematická výuka
- projektová výuka

Montessori třída

a) heterogenní skupina dětí

- Montessori metoda předpokládá pro práci a učení heterogenní uspořádání
- podporuje demokratické principy rozhodování, spolupráci, ohleduplnost, trpělivost, toleranci, vzájemnou pomoc, ale i vzájemnou inspiraci a získávání sociálních dovedností
- ve třídě jsou chlapci i děvčata
- ideální je propojení tří po sobě následujících ročníků (např. děti z 1., 2., 3. ročníku nebo 3., 4., 5. ročníku v jedné třídě)
- v Montessori třídě se mohou učit děti nadané i integrované (Montessori metoda však je velmi ovlivněna a někdy i zatížena počtem a poměrem těchto dětí)
- Montessori třída by měla být skupina s menším počtem žáků (ideál 16-20 dětí)

b) materiální vybavení Montessori třídy

- stěny třídy by měly být vymalovány jemnými pastelovými odstíny – vede k zaměření na práci, neodvádí pozornost, měly by být zaplňovány s promyšlením – nepřesycovat děti

vizuálními vjemy (souvisí to i s vystavováním dětských prací a výtvorů, ty by měly být vystavovány se souhlasem dítěte, v aktuální souvislosti s děním ve výuce)

- třídy jsou vybaveny policemi, v nichž jsou uloženy pomůcky a veškerý didaktický materiál tak, aby byl pro děti snadno přístupný (ve výšce jejich očí), nábytek (lavice, židle, stolky...) ve třídě je přizpůsoben výšce dětí (např. dva ročníky ve třídě – je potřeba mít různou výšku nábytku)
- didaktický materiál je uspořádán v řádu – při ukládání do polic postupujeme zleva doprava, shora dolů, od jednoduššího ke složitějšímu, od konkrétního k abstraktnímu
- didaktický materiál je ukládán a uklízen vždy na stejné místo (snadná orientace pro děti), je ve třídě vždy jednou (děti se učí respektu, toleranci a také přijímat omezení, váží si toho, že pomůcka, s níž chtějí pracovat, je zrovna k dispozici)
- ve třídě jsou koberečky různé velikosti, na nichž děti pracují podle daných pravidel s didaktickým materiálem
- ve třídě se může nacházet na podlaze trvale připravená elipsa
- třída je vybavena potřebným didaktickým materiálem, na vybavení třídy se finančně i manuálně spolupodílejí rodiče dětí (pomoc při výrobě nových pomůcek, pracovních listů k pomůckám...)

c) organizační strategie

- ve třídě jsou viditelně umístěna pravidla třídy, která platí pro děti pedagogické pracovníky i návštěvy
- vyučování probíhá v blocích oddělených přestávkami (jeden blok může mít 45 nebo 90 minut, podle složení konkrétní třídy), výuka začíná v 8. 00, všichni se scházíme na elipse, po společném ranním zahájení následuje první pracovní blok volné práce nebo mírně usměrněné učitelem, každý blok je ukončen krátkým shrnutím, zhodnocením práce, sdílením poznatého s ostatními dětmi a zápisem udělané práce do denního plánu
- anglický jazyk je vyučován společně s dětmi z ostatních tříd, probíhá ve stejných ročnících, ve skupinách podle úrovně vědomostí dětí, žáci odcházejí do jiných tříd do svých skupin, některé další předměty jsou také vyučovány mimo prostory Montessori tříd (např. Hv, Vv, informatika) a někdy nejsou vyučovány třídním učitelem
- tělesná výchova probíhá v tělocvičně nebo venku v areálu školy, na plavání odchází žáci ve stanovenou dobu do bazénu
- Montessori třída je otevřená tzn., že po dohodě s třídním učitelem je možné navštívit výuku a případně se aktivně podílet na programu ve výuce

Role pedagoga v Montessori třídě

Pro principy vzdělávání Marie Montessori vytvořila následující dvanáctero:

- *Vychovatel vytváří předem připravené prostředí a stará se o něj*
- *Vychovatel sám ovládá užívání a využití didaktického materiálu a umí dětem zprostředkovat jeho používání*
- *Vychovatel je aktivním, když zprostředkovává dítěti vztah s okolím, je pasivním, pokud se již tento vztah uskutečnil*

- *Vychovatel děti neustále pozoruje a diagnostikuje, aby uměl pomoci, když je požádán o pomoc*
- *Vychovatel podává a smí podat pomocnou ruku jen tehdy, když je požádán o pomoc*
- *Vychovatel naslouchá a potom se ptá, avšak jen tehdy, když je o pomoc požádán*
- *Vychovatel respektuje dítě, když pracuje a nevyrušuje ho*
- *Vychovatel respektuje dítě, když dělá chyby, aniž by ho hned opravoval*
- *Vychovatel respektuje dítě, které přihlíží práci jiných, aniž by ho rušil a nutil do práce*
- *Vychovatel se stále pokouší nadchnout děti pro práci s materiálem v jejich okolí*
- *Vychovatel nechává dítěti pocítit, že se na jeho pomoc může kdykoliv spolehnout, svou pomoc ale nikdy nevnucuje*
- *Vychovatel nabízí dítěti, které skončilo svoji práci a vyčerpalo své síly mlčky svou duši*

Pojetí role pedagoga v Montessori třídě se inspiruje a do určité míry ztotožňuje s výše uvedeným dvanáctem.

- pedagog je průvodcem dítěte při jeho cestě vzděláváním
- pedagog plně respektuje, že v centru pozornosti stojí žák a komplexní rozvoj jeho osobnosti, nikoliv učivo nebo jeho autorita a podle toho k žákům přistupuje
- pedagog zná vývojová stadia dítěte a podle toho volí způsob práce s veškerým montessori materiálem, organizaci práce...
- pedagog je „normalizovaná“ osoba, tzn. vědomě pracuje na ztotožnění se s pravidly pro práci v montessori třídě
- pedagog se stále vzdělává, prohlubuje své znalosti a rozvíjí osobnostní kvality
- pedagog by měl znát základní osobnostní rysy svoje i dětské a podle toho k dětem přistupovat
- pedagog vystupuje jako autorita tehdy, pokud dítě ještě není autoritou samo sobě
- pedagog spíše pozoruje a přemýšlí o práci, chování, jednání dětí, teprve potom zasahuje, opírá se o pozorovací archy, do nichž své pozorování zaznamenává
- pedagog učí děti řešit konflikty, neřeší je za ně
- pedagog komunikuje s dítětem především svým chováním, ukazuje, jak se chovat, jak mluvit, jak pracovat...
- pedagog verbálně komunikuje s dítětem raději méně, stručně, jemně (tón, síla hlasu), s respektem
- při verbální komunikaci pedagog používá respektující a efektivní komunikační strategie, které posilují vnitřní motivaci, např.
 - oprávněné požadavky
 - uznání, ocenění

- já-výroky
- empatie
- popis
- sdělení očekávání
- možnost výběru
- řešení problému v komunitním kruhu, atd.

(podrobněji viz kapitola Hodnocení v Montessori třídě)

- pedagog práci dětí nebo veškeré jejich výtvary pozoruje, případně popisuje, naslouchá dítěti, nechává dítě, aby mu sdělilo, co se rozhodne sdělit, aby sdílelo, co chce sdílet

Český jazyk a literatura

Charakteristika

Žáci v Montessori třídách se učí získávat informace z různých zdrojů – k dispozici je knihovna s dětskou literaturou a čítankami, slovníky, encyklopediemi, jako informační zdroj slouží učebnice českého jazyka a literatury, možnost přístupu na internet. Žáci pracují také podle písemných instrukcí, které doplňují materiály pro samostatnou práci. Vedeme žáky k obohacování slovní zásoby novými pojmy, které se učí propojovat na fakta.

Pro čtení, psaní, mluvnická pravidla, slohový výcvik a literaturu je ve třídě připraven „jazykový materiál“, který respektuje zásady pro připravené prostředí v pedagogickém systému Montessori.

Ve škole je zajištěna možnost komunikace mezi žáky na partnerské úrovni také s učiteli a dospělými. Součástí běžného života třídy je komunitní kruh (elipsa), kde mají žáci možnost sdělovat své zážitky, diskutovat, vyjadřovat se k problémům, pravidlům, prezentovat informace, hodnotit svou práci. Nedílnou součástí jazykové oblasti je společná práce a komunikace mezi žáky, při které se učí jeden od druhého a společně pracují na zadaných úkolech. Využíváme aktuálních událostí a života třídy a školy, při kterých mohou žáci využívat své jazykové dovednosti a prezentovat svou práci. Za důležité považujeme, aby se žáci učili mluvit o svých pocitech, zkušenostech, zážitcích a názorech a nebáli se je konfrontovat s druhými.

Učitel využívá senzitivních období, zájmu a naladění dítěte, doporučuje mu vhodné činnosti, které odpovídají schopnostem a úrovni, na které se dítě nachází.

Proces osvojování českého jazyka tedy směřuje k:

- osvojení počátečního čtení a psaní
- osvojení kultury mluvené řeči (spontánní řeč i projevy při recitaci, dramatizaci)
- zvládnutí grafického projevu – čitelného, funkčního

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

1. ROČNÍK

pomůcky	výstup	Učivo
<p>velká tiskací abeceda a pás na přikládání písmen</p> <p>pohyblivá abeceda - tiskací písmena - psací písmena</p> <p>komoda s předměty</p> <p>abeceda tiskací malá písmena velká písmena</p> <p>abeceda psací malá písmena velká písmena</p> <p>karty s písmeny abecedy s obrázky</p> <p>jednoduché příběhy – „knížky“ čtecí knížečky čtecí vějíře</p>	<p>Komunikační a slohová výchova</p> <p>Správně přečíst a vyslovit jednotlivá písmena a hlásky.</p> <p>Skládat slabiky, slova.</p> <p>Číst slabiky, slova.</p> <p>Tvořit jednoduché věty.</p> <p>Hlasitě číst jednoduché věty se správnou intonací, volit vhodné tempo řeči a správně dýchat.</p> <p>Porozumět přečtené větě, zopakovat ji.</p> <p>Základní hygienické návyky spojené se čtením, čte a přednáší z paměti přiměřené texty.</p> <p>Osvojovat si pravidla komunikace v běžných situacích se spolužáky, s učitelem a naslouchat druhému při rozhovoru.</p> <p>Uvědomovat si a dodržovat způsob sezení, umístění rukou, vzdálenost hlavy od lavice, držení psacího</p>	<p>Vyslovování, opakování, čtení písmen, hlásek, slabik, vět.</p> <p>Skládání slabik, skládání slov z hlásek, skládání slov ze slabik. Čtení slabik, slov.</p> <p>Tvoření vět ze slov, správné řazení slov ve větě podle smyslu. Hlasité čtení vět se správnou intonací.</p> <p>Nácvik čtení s porozuměním, zopakování přečteného s pomocí náhodných otázek. Čtení a přednášení přiměřených textů z paměti.</p> <p>Seznámení s pravidly komunikace, stálá zpětná vazba o pravidlech komunikace od učitele, spolužáků, sebehodnocení nácvik naslouchání druhému.</p> <p>Ukázka sezení, umístění rukou, vzdálenost hlavy od lavice, držení psacího</p>

<p>kovové útvary na psaní hmatová písmena psaní do sypkého materiálu mazací tabulka</p>	<p>nástroje – špetkový úchop při psaní.</p> <p>Rozlišovat psací a tiskací písmena.</p> <p>Napsat psací písmena velké a malé abecedy.</p> <p>Napsat slabiky, jednoduchá slova a věty. Přepsat slabiky, jednoduchá slova a věty. Opsat slabiky, jednoduchá slova a věty.</p> <p>Napsat diktát jednotlivých slov, vět a jednoduchého textu</p> <p>Jazyková výchova</p> <p>Rozlišovat zvukovou a grafickou podobu slova.</p> <p>Poznat, přiřadit jednotlivá písmena tiskací i psací, malá a velká.</p> <p>Hláskovat slova.</p> <p>Rozlišovat dlouhé a krátké samohlásky.</p> <p>Vytvořit smysluplné věty.</p>	<p>nástroje – špetkový úchop při psaní, pravidelná zpětná vazba. Práce s předměty, obrázky, se soubory karet psacích, tiskacích písmen.</p> <p>Rozvoj grafomotoriky. Obtahování hmatových písmen, psaní psacích tvarů do sypkého materiálu, na mazací tabulky, štětcem, křídou na tabuli.</p> <p>Psaní slabik, jednoduchých slov a vět. Přepis slabik, jednoduchá slov a vět. Opis slabik, jednoduchá slov a vět.</p> <p>Psaní diktátů s učitelem, se spolužákem, autodiktát.</p> <p>Vyslovování, čtení slov, přiřazení ke slovu v psané podobě.</p> <p>Přiřazování jednotlivých písmen tiskacích i psacích, malých a velkých, práce s abecedami.</p> <p>Hláskování slov, práce s pohyblivou abecedou, komodami, obrázky.</p> <p>Poslech, zřetelné vyslovování a dramatizace délky samohlásek při čtení i v písemném projevu.</p> <p>Vymýšlení, skládání vět, případně jejich zápis.</p>
<p>karty s textem k diktování</p>	<p>Hláskovat slova.</p>	<p>Hláskování slov, práce s pohyblivou abecedou, komodami, obrázky.</p>
<p>komoda s předměty čtecí knížičky čtecí vějíře</p>	<p>Rozlišovat dlouhé a krátké samohlásky.</p> <p>Vytvořit smysluplné věty.</p>	<p>Poslech, zřetelné vyslovování a dramatizace délky samohlásek při čtení i v písemném projevu.</p> <p>Vymýšlení, skládání vět, případně jejich zápis.</p>

<p>„knížky“ a karty - Tygr a myš - Ježek</p>	<p>Literární výchova</p> <p>Tvořivě pracovat s literárním textem podle pokynů učitele a svých schopností.</p> <p>Dramatizovat jednoduchý text. Vyprávět pohádky a příběhy podle obrázkové osnovy.</p> <p>Vyjadřovat své pocity z přečteného textu.</p>	<p>Rozvoj sluchové a zrakové percepce, paměti, práce s literárním textem – doplňování slov do textu, dovyprávění příběhu, vymyšlení vlastních textů, skládání textu z částí, práce s osnovou.</p> <p>Poslech pohádky, příběhu. Vyprávění, dramatizace.</p> <p>Reprodukce textu, vyjadřování pocitů, „líbilo se mi, nelíbilo se mi“...</p>
--	--	---

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Charakteristika

Marie Montessori mluví o matematice jako o cestě k poznání světa. Rozvíjení matematického ducha dítěte je účinné, když dbáme také na dodržování základních principů pedagogiky Montessori. Žák se učí přirozeně od lidí a věcí, kterými je obklopen. Když je mu dána možnost pohybovat se, dotýkat se a pozorovat předměty, pomáhá mu to později lépe chápat matematické souvislosti a poznávat, že matematika je všude kolem nás. Zjišťuje, že s matematikou se setkává každodenně v nejrůznější podobě.

V montessori třídě navazujeme na poznatky z praktického života a pracujeme s žáky na konkrétním matematickém materiálu, postupně přecházíme na pomůcky abstraktní a převádíme žáka k pracovnímu sešitu. Matematika se odehrává také v rámci projektového vyučování, aby žáci brzy vnímali matematiku jako součást našeho života a její použití jim přinášelo smysl.

Aby žák pochopil počítání, musí splnit dva úkoly – je potřeba, aby si prožil množství a naučil se názvy jednotlivých čísel - po postupném pochopení dochází k propojení. Průvodcem na cestě matematiky jsou specifické názorné matematické pomůcky, které navazují na smyslový materiál a žáky přirozenou a konkrétní formou vedou k pochopení početních operací a vzorců. Práce s matematickými pomůckami má svou metodiku, a způsob, jak postup předvést žákovi.

Jednotlivé pomůcky jsou řazeny podle obtížnosti. Je nutné vědět, ke které činnosti se vrátit, když žák nepochopí další krok. Učitel má znát nejen matematické souvislosti, postupné logické návaznosti, ale být i pozorovatelem vývoje jednotlivých žáků. Pomůcky je možno přeskokovat podle senzitivních fází vývoje jednotlivých žáků a jít vstříc matematickému zájmu žáka.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana
 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
 Multikulturní výchova
 Environmentální výchova
 Mediální výchova

1. ROČNÍK

pomůcky	výstup	Učivo
<p>červeno-modré tyče</p> <p>hmatové číslice táč s krupicí přiřazování číselného symbolu k červenomodrým tyčím krabice s vřetenky</p> <p>malé numerické tyče barevné korálkové schody Seguinova tabulka I. Seguinova tabulka II. stovkový řetěz stovková tabulka</p> <p>hra na banku, na směnárnu hra deset a sto - perlový materiál</p> <p>sčítací had odčítací had sčítací proužková tabulka odčítací proužková tabulka krabičky s příklady-sčítání krabička s příklady – odčítání příklady na kartičkách – jednociferná, dvouciferná čísla prstové tabulky</p> <p>trojúhelníková krabice malá šestiúhelníková krabice velká šestiúhelníková krabice</p>	<p>Poznat číslice 1 – 20.</p> <p>Číst, zapsat číslice 1-20.</p> <p>Seřadit čísla v oboru do dvaceti sestupně, vzestupně.</p> <p>Zapsat, přečíst, zapamatovat si pojmy méně, více, první, poslední, větší, menší, uvést příklad.</p> <p>Zakreslit čísla v oboru do dvaceti na číselnou osu.</p> <p>Poznat, číst, přiřadit, zapsat, zapamatovat si matematické symboly +, -, <, >, =.</p> <p>Zapsat, přečíst, vyřešit příklady na sčítání, odčítání do dvaceti bez přechodu přes desítku.</p> <p>Poznat, pojmenovat jednoduché geometrické útvary, uvést příklad.</p> <p>Modelovat jednoduché</p>	<p>Obtahování správných tvarů číslic.</p> <p>Psaní tvarů číslic do sypkého materiálu, na papír. Čtení číslic.</p> <p>Řazení čísel vzestupně, sestupně.</p> <p>Manipulace se symboly >, <. Psaní, čtení symbolů >, <.</p> <p>Práce s číselnými řetězy, s číselnou osou.</p> <p>Manipulace se symboly +, -, <, >, =. Psaní, čtení symbolů +, -, <, >, =.</p> <p>Zapisování, čtení, řešení příkladů v oboru do dvaceti na sčítání a odčítání.</p> <p>Základní geometrické tvary: kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník-manipulační činnosti, hledání příkladů kolem sebe.</p>

<p>obdélníková krabice modré trojúhelníky</p> <p>geometrický kabinet geometrická komoda modely geometrických tvarů ke skládání</p> <p>růžová věž hnědé schody válečky s úchyty</p> <p>geometrická tělesa - konkrétní předměty</p> <p>modely geometrických těles modely předmětů binomická krychle trinomická krychle</p> <p>červenomodré tyče „obchod“ váha</p>	<p>geometrické útvary v rovině.</p> <p>Třídít geometrické tvary podle tvaru, velikosti a barev. Orientovat se v prostoru – pravá, levá, nahoře, dole, před, za.</p> <p>Poznat geometrická tělesa: krychle, koule, uvést příklad.</p> <p>Poznat, zapsat, přečíst zkratky pro: litr, kilogram, metr, korunu.</p> <p>Používat tyto značky v praxi.</p>	<p>Modelování základních geometrických útvarů.</p> <p>Řazení geometrických tvarů, orientace v prostoru podle pokynů – nahoře, dole, vpravo, vlevo, před, za.</p> <p>Práce s modely těles.</p> <p>Zapisovat, číst zkratky pro litr, kilogram, metr, korunu.</p>
---	---	--

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Charakteristika

Seznamování žáka s hudbou probíhá (stejně jako seznamování s jazykem) ve třech rovinách:

1. poslech a nápodoba
2. seznámení a zkoumání jednotlivých zvuků či tónů, hledání vztahů mezi nimi
3. grafický záznam získaných konkrétních zkušeností, zápis pojmů, notopis

Se světem zvuků, tónů se tedy žák seznamuje nejprve v podobě zpívané a poté v podobě hrané, opět postupujeme podle pravidla od jednoduchého ke složitějšímu, od konkrétního k abstraktnímu.

Hranou podobu hudby žák prožívá při práci s pomůckou, která se jmenuje zvonky, používáme také nástroje Orffova instrumentáře.

Pro montessori pedagogiku je také v souvislosti s jazykem a hudbou specifická práce s tichem, cvičení ticha je možno realizovat ve výuce v podstatě kdykoliv (ztišení, zklidnění, navození nebo posílení koncentrace, příprava pro jemné vnímání rozdílů mezi tóny, soustředěnost na možnost vlastního i samostatného (bez zásahu učitele) odvození souvislostí a pravidel v hudbě.

Obsah předmětu Hudební výchova propojujeme s tématy Kosmické výchovy (např. zvuky v přírodě, hra na tělo, seznámení se s různými hudebními nástroji, s hudebními nástroji různých národů, s hudebními skladateli („vážná hudba“), hudebními díly, charakterem hudby různých národů (lidová hudba), s dějinami hudby, současnými hudebními styly, žánry aj.) i s oblastí matematiky a jazyka.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

Mediální výchova

1. ROČNÍK

pomůcky	výstup	Učivo
sada zvonků	<p>Dbát na správné dýchání a držení těla. Provádět dechová a hlasová cvičení. Zřetelně vyslovovat.</p>	<p>Vokální činnosti -pěvecký a mluvní projev (pěvecké dovednosti, hlasová hygiena) -vokální rytimizace</p>
kartičky s hudebními pojmy	<p>Rozlišovat tón, zvuk, hlas mluvený a zpěvní. Rozlišovat krátké a dlouhé tóny. Seznamovat se s pojmy notová osnova, noty a houslový klíč.</p>	
sada zvonků	<p>Používat jednoduché hudební nástroje k rytmickým cvičením a hudebnímu doprovodu.</p>	<p>Instrumentální činnosti -hra na hudební nástroje (reprodukce motivů, jednoduchých skladbiček pomocí nástrojů z Orffova instrumentáře) -instrumentální rytimizace a hudební hry</p>
	<p>Provádět hudebně pohybovou činnost (držení těla, chůze, jednoduché taneční hry, pochod).</p>	
obrázky s hudebními nástroji k příkládání	<p>Poslech lidových a umělých písní. Rozlišovat tón, zvuk, hlas mluvený a zpěvní.</p> <p>Poznat, pojmenovat klavír, kytaru, flétnu, dřívka, triangel, hůlky a bubínek.</p>	<p>Hudebně pohybové činnosti -taktování -pohybový doprovod znějící hudby (2/4 takt) -pohybové vyjádření hudby (pohybová improvizace)</p> <p>Poslechové činnosti -žák se seznamuje s některými hudebními formami (pochod, ukolébavka, polka)</p>

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Charakteristika

Žáci v montessori třídě si prostřednictvím výtvarných aktivit utvářejí svou osobnost – rozvíjejí se v oblasti poznávací, emocionální a motorické.

Záměrem výtvarné výchovy je učit žáky vyjadřovat své pocity a emoce také prostřednictvím výtvarných technik, podporovat je v chuti kreslit a malovat. Žáci se učí vnímavě pozorovat a poznávat různé styly a možnosti zpracování jednoho tématu.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

Mediální výchova

1. – 3. ROČNÍK

Pomůcka

Výstup

učivo

	<p>Rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, objekty). Porovnáva je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ. Zvládá kresbu měkkým materiálem, dřívkem, špejlí, perem, měkkou tužkou, rudkou, křídou, uhlem. V tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy a další prvky jejich kombinace. Neplýtvá materiálem zbytečně. Umí si zorganizovat vlastní práci.</p> <p>Ovládá rozfoukávání barev, prostorovou techniku, rozlišuje teplé a studené barvy, techniku malby s vodovými barvami, temperovými barvami, voskovkami, suchým pastelem, umí míchat základní barvy. Dokáže používat různé druhy štětců podle potřeby. Dokáže šetřit materiálem.</p> <p>Naučí se citově rozpoznávat prostor. Poznává základní</p>	<p><u>Kresba.</u> Použití různých technik. Experimentování s různými výrazovými prostředky a materiály. Kompoziční zákonitosti. Rozvíjení smyslové citlivosti, výrazové linie, tvaru, jejich kombinace v ploše, uspořádání objektů do celků, vnímání velikosti. Vyjádření svého názoru a schopnost diskutovat nad výtvarným dílem, svým či jiných. Grafický záznam pohybu: kružnice, elipsy, křivé, svislé, vodorovné a šikmé čáry</p> <p><u>Malba.</u> Hra s barvami. Vnímání a pozorování škály barev. Teorie barev – barvy základní. Barvy studené a teplé a jejich vlastnosti (husté a řídké), přírodních objektů a materiálů. Malba vycházející ze skutečnosti i představ. Pokusy o výtvarné vyjádření v ploše i prostoru.</p> <p><u>Užití práce dekorativní a prostorové.</u> Vztahy zrakového vnímání k vnímání s ostatními smysly</p>
--	--	--

	<p>vlastnosti různých materiálů. Využívá výtvarně vzniklých náhodností a představ. Umí ověřit vedení linie v různých materiálech, přítlak, odlehčení, křížení, zahušťování a zředování čar. Poznává vlastnosti materiálů - tažnost, pevnost, ohebnost apod.</p> <p>Poznává známé ilustrace například J. Lady, O. Sekory, H. Zmatlíkové, Z. Müllera a podobně. Rozpoznává rozdíly ve výtvarném vyjadřování dětských malířů, uvědomuje si, že výtvarné umění patří ke kulturnímu bohatství národa.</p>	<p>– podněty hmatové a pohybové. Výtvarné vyjádření skutečnosti. Rytmičké řešení plochy, rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus. Poznávání základních vlastností plastických materiálů. Další výtvarné techniky založené na fantazii a smyslovém vnímání.</p> <p><u>Dětsí ilustrátoři.</u> Práce s učebnicemi a s dětskými knihami. Vyhledávání informací z výtvarného světa</p>
--	--	---

Pracovní činnosti

Charakteristika

Žákům je nabízena možnost vyzkoušet práci s různými materiály, vybírají si alespoň ze dvou možností práce nebo možnosti různých variant, žák by vždy měl mít v něčem volbu.

Učitel respektuje vlastní tvořivé přístupy, návrhy žáků, žákovské pojetí zadání práce v rámci daných pravidel.

Učitel zprostředkovává žákům různé výrobní postupy, sleduje schopnost žáků dodržovat určitý pracovní postup.

Obsah předmětu Pracovní činnosti propojujeme s tématy Kosmické výchovy i s oblastmi matematiky a jazyka.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

Mediální výchova

1. ROČNÍK

Pomůcky	Výstup	učivo
	<p>Mačkat, trhat, lepit, stříhat, skládat papír. Vytvářet jednoduché prostorové tvary z papíru. Dovede navlékat, aranžovat, třídit přírodní materiál. Pracuje podle slovního návodu nebo předlohy. Umí stříhat textil a nalepit textilií.</p> <p>Pracuje podle slovního návodu nebo předlohy. Dovede sestavovat stavebnicové prvky. Umí montovat a demontovat stavebnici.</p> <p>Zná základy péče o pokojové rostliny.</p>	<p>Práce s papírem. Práce s přírodninami. Práce s papírem.</p> <p>Práce se stavebnicí montáž a demontáž.</p> <p>Péče o nenáročné rostliny.</p>

Tělesná výchova

Charakteristika

Principy tělesné výchovy:

- přirozený pohyb, radost z pohybu, posilování tělesné zdatnosti
- takový pohyb, jaký si žáci zvolí v rámci dané nabídky, vycházet ze zájmu žáků, z jejich návrhů
- podpora samostatnosti, nezávislosti na učiteli, respekt pravidel – hry, cvičení, pokud znají pravidla a umí cvičit bezpečně, učitel zasahuje co nejméně
- učitel je pomocník – např. příprava nářadí, žáci si rádi zvolené aktivity organizují sami, učitel je oporou a autoritou, pokud to žáci potřebují
- učitel určuje téma hodiny, ukazuje, seznamuje s tím, co si žáci procvičí určitým cvikem, s určitým náčiním, na určitém nářadí
- překonávání překážek, zkvalitňování vlastního výkonu, bezpečné a motivující prostředí pro vyzkoušení gymnastických, atletických dovedností
- soutěžení – po domluvě s žáky, jednorázová forma – vyhodnotíme, ukončíme, společně mluvíme o pocitech, které mohou provázet výhru, prohru...
- rozvoj fyzických (obratnost, rychlost, síla...) i charakterových vlastností (vytrvalost, respekt druhého, čestnost, zodpovědnost...), spolupráce (cvičení, plnění úkolů ve skupinách)

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

Mediální výchova

1. ROČNÍK

pomůcky	výstup	učivo
	<p>Zvládá základní přípravu organismu před pohybovou aktivitou. Zná protahovací cviky, cviky pro zahřátí a uvolnění.</p> <p>Spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti. Dbá na správné držení těla při různých činnostech i provádění cviků. Dbá na správné dýchání zná kompenzační a relaxační cviky. Zvládá vyjádřit melodii rytmem pohybu.</p> <p>Zná základní tělocvičné pojmy – názvy pohybových činností, tělocvičného náradí a náčiní. Zná pojmy z pravidel sportů a soutěží.</p> <p>Udělá kotoul vpřed a kotoul vzad ze šikmé plochy. Cvičí na žebřinách, zvládne techniku skoku přes švihadlo. Dokáže podbíhat dlouhé lano a přeskočí točící se švihadlo. Provádí cvičení na lavičkách. Vyskočí na tyč, správně</p>	<p>Příprava organismu ke sportovnímu výkonu, zdravotně zaměřené činnosti.</p> <p>Cvičení během dne, rytmické a kondiční formy. Cvičení pro děti – jednoduché tanečky, základy estetického pohybu.</p> <p>Tělocvičné pojmy - komunikace v TV.</p> <p>Základy gymnastiky - cvičení na náradí a s náčiním odpovídající velikosti a hmotnosti, průpravná cvičení a úpoly.</p>

	<p>se zapře nohama a udělá 1 přítah.</p> <p>Učí se respektovat zdravotní handicap.</p> <p>Zná význam sportování pro zdraví, sportuje rád.</p> <p>Zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje při pobytu ve vodě.</p>	<p>Vztah ke sportu – zásady jednání a chování.</p> <p>Fair play.</p> <p>Základní plavecké dovednosti: plavecké dýchání, splývání (floating), orientace ve vodě, skoky a pády do vody, hry ve vodě zásady hygieny a bezpečnosti při pohybu u bazénu a ve vodě.</p>
--	---	---

KOSMICKÁ VÝCHOVA

Charakteristika

Název Kosmická výchova je odvozen z řeckého slova *kosmos*, který Marie Montessori chápala jako pojem pro veškerý prostor kolem nás s jeho zákonitostmi a rozmanitostí a člověka jako jeho přirozenou součást, jako bytost, která by měla svět kolem sebe poznávat, porozumět mu a respektovat ho. Montessori pedagogika vychází ze zkušeností dítěte, z jeho zájmu o poznání a porozumění všemu, s čím se setkává, o poznání a porozumění životu (příroda, přírodní zákonitosti, lidské výtvořiny, historie, umění, mezilidské vztahy)

Kosmická výchova je oblast, která zastřešuje, propojuje a zprostředkovává poznatky o životě a světě kolem nás v souvislostech (mezi všemi jednotlivými předměty, které máme ve školském systému popsány samostatně). Učitel by měl co nejčastěji žáky seznamovat s učivem (oblastmi jejich zájmu) tzv. integrovanou tematickou výukou (ITV) a projektovým vyučováním. V průběhu školního roku prochází učitel s žáky postupně vždy základní tematickou osnovou: Vesmír, Země, Člověk, Živočichové, Rostliny. Učitel vytváří a zařazuje do výuky také programy s aktuální tematikou v průběhu roku (lidové i současné obyčeje, svátky, specifika ročních období, průběžné proměny přírody aj.)

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

Mediální výchova

1. ROČNÍK

pomůcky	výstup	učivo
	<p>Město, kde žiji, Domov Pojmenovat vztahy nejbližších členů rodiny.</p> <p>Popsat povolání svých rodičů.</p> <p>Vyprávět o svém domově, bydlišti a okolí.</p> <p>Škola a její okolí Znát název školy.</p> <p>Znát jméno třídní(ho) učitel(ky/e).</p> <p>Chovat se ukázněně ve škole i mimo školu.</p> <p>Rozlišit nežádoucí formy chování.</p> <p>Připravit pomůcky do školy. Udržovat pořádek ve svých věcech.</p> <p>Uspořádat si pracovní místo.</p> <p>Rozlišovat čas k práci a odpočinku.</p> <p>Popsat cestu do školy.</p> <p>Člověk Člověk a jeho činnost</p> <p>Znát dopravní prostředky v obci.</p> <p>Popsat bezpečné chování při cestování.</p>	<p>Stručný rodokmen, rodiče, sourozenci, prarodiče, pracovní list.</p> <p>Návštěva rodiče ve třídě, beseda.</p> <p>Rodina, soužití lidí, domov, práce s mapou.</p> <p>Procházka po škole, návštěva jiných tříd, ředitelny, jídelny...</p> <p>Pravidla třídy, školní řád, stálá zpětná vazba od učitele, spolužáků, sebehodnocení chování.</p> <p>Pravidla třídy, stálá zpětná vazba od učitele, spolužáků, sebehodnocení chování.</p> <p>Pravidla třídy.</p> <p>Vycházka v okolí školy.</p> <p>Návštěva zastávek dopravních prostředků - vycházka v okolí školy.</p>

	<p>Člověk, jeho tělo a zdraví Pojmenovat části lidského těla.</p> <p>Popsat běžná onemocnění.</p> <p>Dodržovat základní hygienické návyky.</p> <p>Znát základy správné životosprávy a výživy.</p> <p>Ví, co dělat v případě úrazu.</p> <p>Člověk jako součást přírody</p> <p>Člověk a čas Orientovat se v čase - rok, měsíc, týden, den, hodina.</p> <p>Vyjmenovat dny v týdnu.</p> <p>Vyjmenovat čtvero ročních období.</p> <p>Popsat změny v přírodě podle ročního období.</p> <p>Časově zařadit Vánoce a Velikonoce.</p> <p>Znát některé vánoční a velikonoční zvyky a tradice.</p> <p>Živá příroda Živočichové Znát domácí zvířata a názvy jejich mláďat.</p>	<p>Lidské tělo – popis částí těla na vlastním těle, ukázat na těle spolužáka. Péče o zdraví, sdílení zkušeností.</p> <p>Hygienické chování – společná diskuze o důvodech a důsledcích nehygienického chování.</p> <p>Zdravá výživa, práce s reklamním materiálem. Dramatizace situace s úrazem, volání sanitky, okamžitá pomoc- pravidlo 5T: tišení, transport, tekutiny atd.</p> <p>Orientace v čase.</p> <p>Dny v týdnu.</p> <p>Roční období.</p> <p>Změny v přírodě během roku – pozorování, popis, práce s kalendářem, kalendář přírody.</p> <p>Kalendář, svátky během roku.</p> <p>Vánoční a velikonoční zvyky a tradice.</p> <p>Farma, statek, rodiny zvířat.</p>
--	--	---

V Montessori pedagogice se dítě seznamuje s matematikou ve třech rovinách a všechny roviny se navzájem prolínají:

1. ROVINA: počítání do deseti

- *počítání v oboru 1 – 10 (0 – 9)*

- *kroky při práci s pomůckami*
 1. spojování množství a pojmu (Jakým způsobem dítě vnímá číslo?)
 2. množství a symbol
 3. symbol a množství
 4. pracujeme ve formě symbolů

- *základní pomůcky*
 - Červenomodré tyče
 - Krabice s vřeténky
 - Obtahovací (smirkové) číslice
 - Číslice a žetony (sudá, lichá)

- *doplňující pomůcky*
 - Červenomodré tyče malé
 - Krátké korálkové schody (barevná pyramida)
 - Rozklad čísel (barevné korálky v krabičce)

Pomůcky

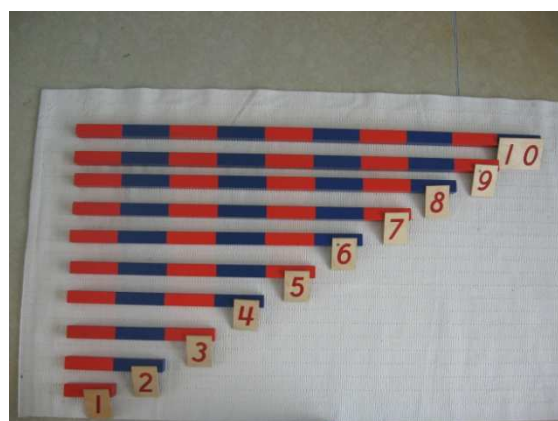
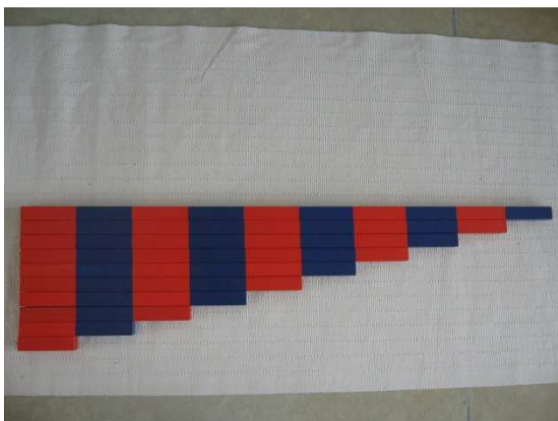
ČERVENOMODRÉ TYČE

Popis:

- numerace do deseti (prožití kvantity konkrétně hmatem a vizuálně v jednom celku, přiřazení číslic, počítání od 1-10, názvy číslic, pořadí číslic, přiřazení řečeného slova k množství – číslování)
- geometrie (zafixování délky 10cm – 1m, příprava na geometrii, příprava na převod jednotek)

Postup:

- 1) Učitel: „Ukážu ti, jak se nosí tyče.“ (přenést oběma rukama po jedné tyči, uchopit ze stran, při největší jsou ruce uprostřed)
- 2) Položíš tyče na koberec od nejkratší po nejdelší, řadíme zesponu nahoru
- 3) Vyber si nejkratší, polož ji na kobereček. (Učitel přejede dvěma prsty po délce, řekne: „Jeden“, uchopí prsty na boku tyče a vrátí do formace.)
- 4) Učitel ukáže, aby dítě vybralo tyč 2. (Při projíždění po délce dvěma prsty po červeném pruhu řekne: „Jeden.“ Při projíždění po modrém pruhu řekne: „Dva.“)
- 5) Učitel pokračuje až do 3 (první ukázka je **vždy jen do 3**, pokud náhodou dítě nezná dál). Při další ukázce pokračuje učitel od 3 (vrací se ke známému).
- 7) Trojstupňová metoda
- 8) Uklidíš materiál po jedné od nejdelší tyče po nejkratší na své místo v polici.

Doplňkový materiál: karty s číslicemi (dřevěné v krabičce), obtahovací číslice, knížka s úkoly k červenomodrým tyčím, pracovní listy (2 ks)

Literatura:

KRABICE S VŘETÉNKY

Popis:

- numerace do deseti (přiřazování vřetének k odpovídajícímu číselnému symbolu, smyslové prožití množství – narůstající počet v dlani)
- vyvození nuly
- opakování číselné řady 0-9

Postup:

1) Přines oběma rukama krabice s přihrádkami, potom krabici s vřeténky na kobereček. (Vše pokládáme zleva doprava v horní části koberce - dostatek prostoru k práci v dolní části koberčku).

2) Učitel: „Tuhle číselnou řadu už znáš.“

Na otevřenou dlaň si učitel položí jedno vřeténko, řekne: „Jedna.“

Zmáčkne ho v dlani a položí do přihrádky s číslem jedna. Dál už pokračuje dítě, pokud chce, pokud ne, dokončí ukázkou učitel. (Do otevřené dlaně postupně vloží jedno vřeténko, řekne: „Jedna“, druhé vřeténko, řekne: „Dva.“)

3) **Pojem nula** (přihrádka je prázdná, „nula je nic“). Zavádíme nejlépe až se dítě samo zeptá, proč v přihrádce 0 není žádné vřetánko.

4) Poskládej vřeténka zpátky do dřevěné krabice.

5) Uklid' materiál na své místo v polici.

Doplňkový materiál: barevné šňůrky (kvantita), gumičky

Literatura:

OBTÁHOVACÍ (SMIRKOVÉ) ČÍSLICE

Popis:

- seznámení s číslicemi 0-9, obtahování číslic, příprava na psaní číslic, přiřazení číslice ke konkrétnímu množství
- opakování číselné řady do devíti

Postup:

1) Přines si krabici s číslicemi (prsty ze spodu, palce nahoře – bezpečnost při přenášení materiálu).

2) Krabici polož do levého horního rohu koberce.

3) Učitel vyndá číslice 1, 2, 3, položí v horní polovině koberce.

Obtáhne 1, levou rukou přidržuje destičku, pravou obtáhne tvar, vysloví zřetelně nahlas:

„Jedna.“ Postupně ukazujeme obtahování všech číslic, ne vše v jedné ukázce. (Malá barevná tečka může značit začátek obtahování).

4) Trojstupňová metoda na zažití všech názvů číslic.

5) Uklid' materiál na své místo.

Doplňkový materiál: červenomodré tyče, ták s krupicí, pohyblivá abeceda (propojení s jazykem), pracovní listy

Literatura:

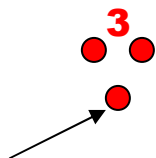
ČÍSLICE A ŽETONY (sudá a lichá čísla)

Popis:

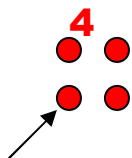
- číselná řada vzestupně, sestupně
- kvantita číslic, vizuální vnímání počtu žetonů, řazení žetonů podle pravidla – páry
- zavedení pojmu sudý, lichý, vnímání sudých i lichých čísel hmatem, sluchem, zrakem
- geometrie: geometrické tvary, pojmy (čtverec, obdélník, trojúhelník, lichoběžník)

Postup:

- 1) Přines si číslice a žetony (oběma rukama).
- 2) Materiál polož do levého horního rohu koberce.
- 3) Seřaď číslice v horní části koberce zleva doprava od 1 do 10, mezi číslicemi nech dostatek prostoru.
- 4) Počítej žetony (jedna; jedna, dvě; jedna, dvě, tři...) a přiřazuj je pod číslice do dvojic (má x nemá kamaráda).

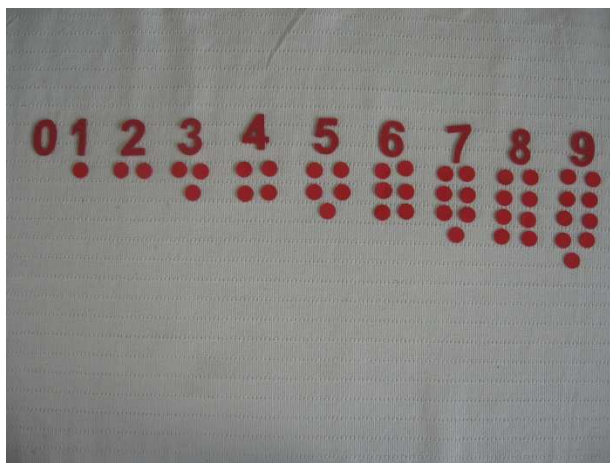

nemá kamaráda

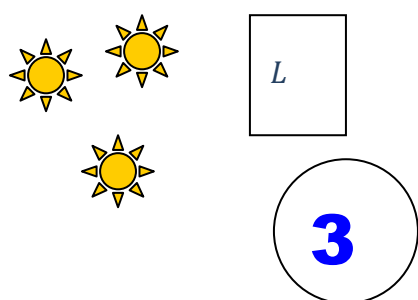

mají kamaráda

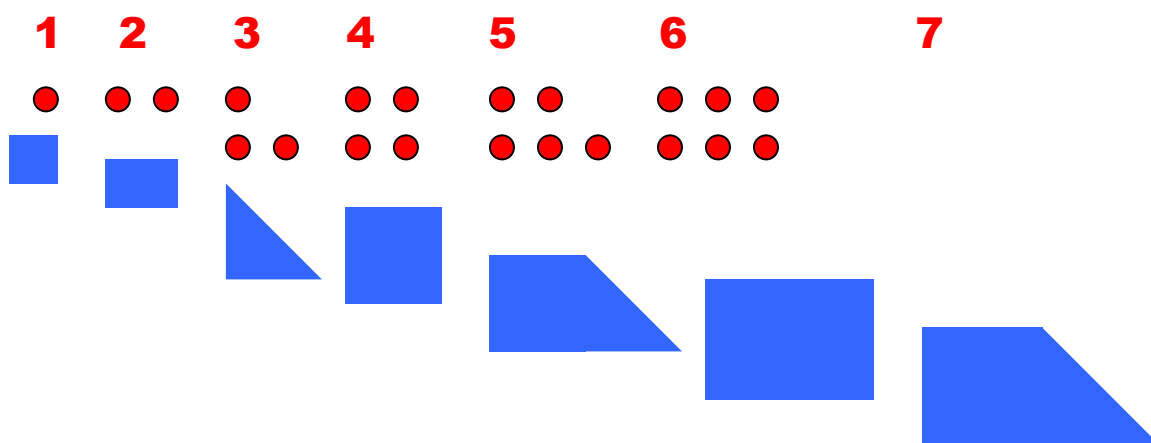
- 5) Učitel ukáže. Prstem sjede prostředkem žetonů dolů. Pokud se zastaví prst o lichý samostatný žeton, řekne: „LUP“ (lichá). Pokud je číslo sudé řekne: „SSSSS“ (sudá).
- 6) Poskládej číslice i žetony do krabičky.
- 7) Uklid' materiál na své místo.

Doplňkový materiál: karty s pojmy sudá, lichá ke každé číslici (10 ks), karty s natištěným počtem žetonů na jedné straně, s číslicí na druhé straně, geometrické tvary, pracovní listy - dítě dopisuje počet a S nebo L

SUDÁ A LICHÁ ČÍSLA – GEOMETRICKÉ TVARY

Jiné vyskládání čísel nám znázorní geometrické tvary – převedení aritmetiky na geometrii.

1 – čtverec, 2 – obdélník, 3 – trojúhelník, 5 – lichoběžník, 6 – obdélník, 7 – lichoběžník,
8 – obdélník, 9 – čtverec, 10 – obdélník

Literatura: Pracovní sešit příslušného ročníku, s nímž žáci pracují

ČERVENOMODRÉ TYČE MALÉ

Popis:

- provádění jednoduchých početních operací do 10
- rozklad čísel

Postup:

1) Pracuj jako s velkými Červenomodrými tyčemi

2) Sčítání – dáváš dohromady

$$3 + 2$$

3) Odčítání - ubíráš

$$3 - 2$$

Doplňkový materiál: krabice s numerickými symboly (+, -, =, <, >), krabice s příklady a výsledky na sčítání, odčítání, pracovní listy

Literatura:

Pracovní sešity

KORÁLKOVÉ SCHODY (PYRAMIDA)

Popis:

- numerace do deseti
- řazení konkrétního množství vzestupně, sestupně
- posloupnost
- více, méně, porovnávání
- sčítání, odčítání
- geometrie: plocha, prostor, prostorové vnímání

Postup:

- 1) Přines si barevný korálkový materiál (oběma rukama).
- 2) Materiál polož do levého horního rohu koberce.
- 3) Učitel: „Máme tu barevné korálky. Jeden červený, dva zelené, tři růžové...Složíme si pyramidu.“ (ukáže)

- 4) „Zkus složit barevné schody.“
- 6) Poskládej barevné korálky do krabičky.
- 7) Uklid' materiál na své místo.

Doplňkový materiál: krabice s aritmetickými symboly, smirkové obtahovací číslice, materiál od násobkových řetězů (čtverce - pyramida v prostoru)

Literatura:
pracovní listy

ROZKLAD ČÍSEL

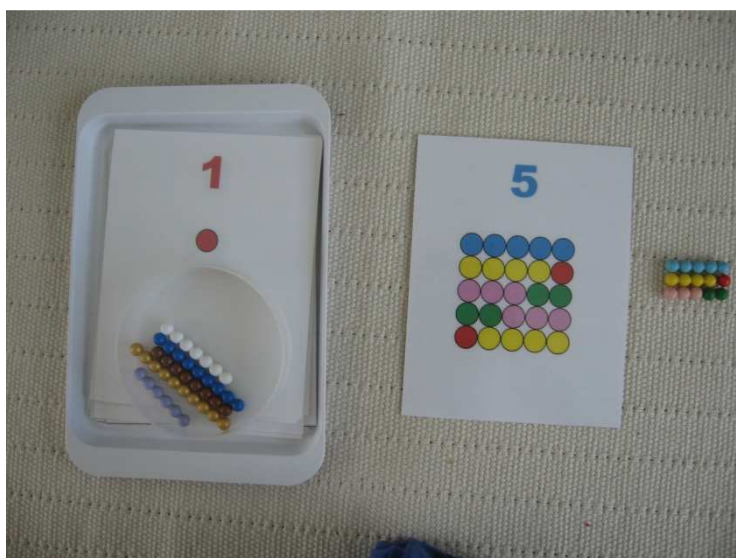
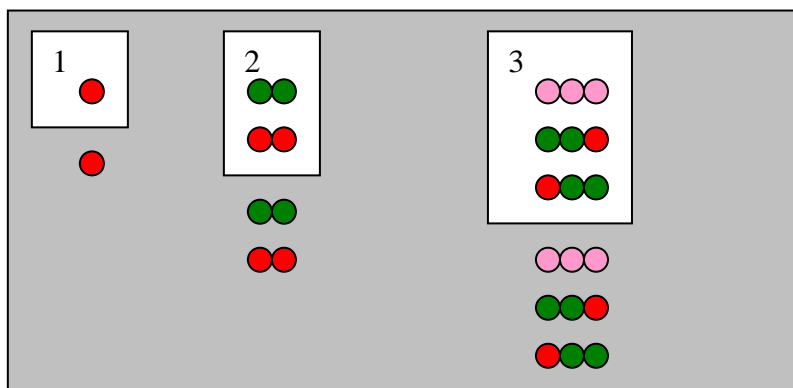
Popis:

- rozklad čísel v oboru do deseti
- porovnávání (více, méně, stejně)

Postup:

- 1) Přines si barevný korálkový materiál (oběma rukama).
- 2) Materiál polož do levého horního rohu koberce.
- 3) Korálky skládej pod karty.
- 4) Zkus tvořit různé kombinace, z kterých můžeš sestavit dané číslo. Můžeš použít nanejvýš dvě barvy.
- 6) Poskládej barevné korálky do krabičky.

7) Uklid' materiál na své místo.

Doplňkový materiál: karty pro kontrolu, obtahovací číslice

Literatura:

pracovní listy, pracovní sešity

2. ROVINA: uvedení do desítkové soustavy

- *počítání v oboru 11- 1000 (999)*

- *kroky při práci s pomůckami*

Práce s pomůckami druhé roviny je pro dítě nesmírně objevná a tajemná. Číslo má svůj řád a dítě přechází řády, začíná pracovat s vícecifernými čísly. Pracuje s velkými čísly, vstupuje do světa dospělých.

- *základní pomůcky*
 - Úvodní podnos k desítkové soustavě
 - Devítková hra + sada čísel na kartách
 - „Pohled z ptačí perspektivy“ – zaplnění plochy

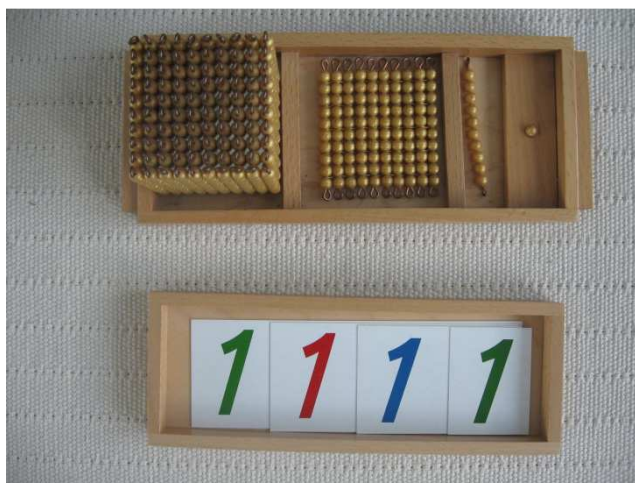
- *doplňkové pomůcky*
 - Barevná korálková pyramida
 - Seguinovy tabulky I, II
 - 100 řetěz
 - 1 000 řetěz
 - 100 tabule
 - Tvoření čísel na principu sčítání
 - Směnárna

ÚVODNÍ PODNOS K DESÍTKOVÉ SOUSTAVĚ

Popis: pojmy jednotka, desítka, stovka, tisíc, desítková soustava (desítka má deset jednotek, stovka deset desítek, tisíc má deset stovek...), číselné řády, prožití a zapamatování pozice jednotlivých číselných řádů, prožití geometrických modelů kvantity (jednotka=bod, desítka=přímka, stovka=plocha, tisíc=těleso)

Postup:

1. Pozveme dítě k práci s úvodním podnosem.
2. Podnos umístíme do levého horního rohu koberce.
3. Pracujeme zprava doleva v dolní části koberce. Začínáme od jednotek.
4. Třístupňová výuka: „To je...“, „Kde je...?“, „Co je to?“
5. Podrž na dlani a porovnej rozdíl. (Do obou rukou učitel položí dítěti jednotlivé části z podnosu).
6. Můžeš vyskládat desítku z jednotek, stovku z desítek (dítě si samo složí desítku, fyzicky vnímá počet 10).
7. Uklid' materiál na podnos. Vrat' materiál na místo.

Doplňkový materiál: karty s čísly (podnos s číselnými kartami – 1, 10, 100, 1000)

Literatura: pracovní listy, pracovní sešity

DEVÍTKOVÝ PODNOS (DEVÍTKOVÁ HRA)

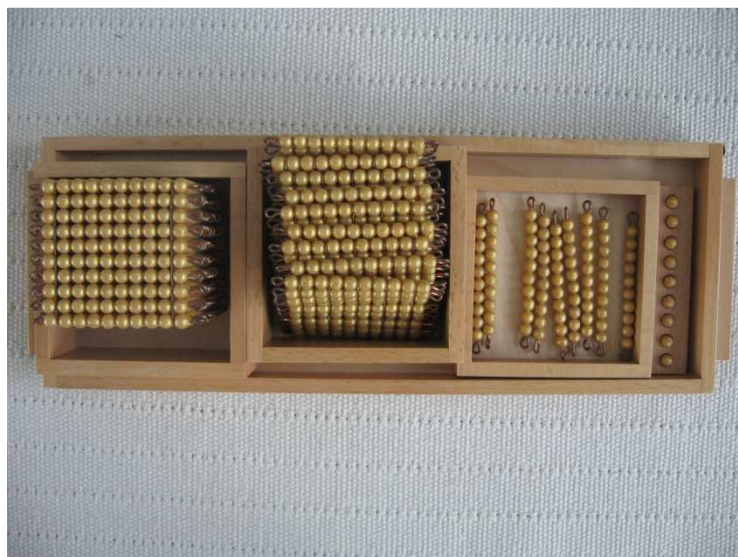
Popis: pojmy jednotka, desítka, stovka, tisíc, desítková soustava (desítka má deset jednotek,

stovka deset desítek, tisíc má deset stovek...), číselné řády, prožití a zapamatování pozice jednotlivých číselných řádů, přechod přes řád¹

magická devítka – 9 je konec řádu, 10 je začátek nového řádu

Postup:

1. To je devítkový podnos. Přines si ho na koberec.
2. Přines oběma rukama úvodní dřevěný podnos s perlovým materiálem.
3. Napočítej svisle dolů jednotky, přidej jednu z úvodního podnosu. Porovnej s pevnou desítkou. (Opakuj s ostatními řády).
4. Můžeš různě poměřovat, experimentovat.
5. Vrať vše na podnosy a uklid' materiál na své místo v polici.

Doplňkový materiál: úvodní podnos, karty s čísly, papír, pastelky k zápisu čísel

Literatura: pracovní listy, pracovní sešity

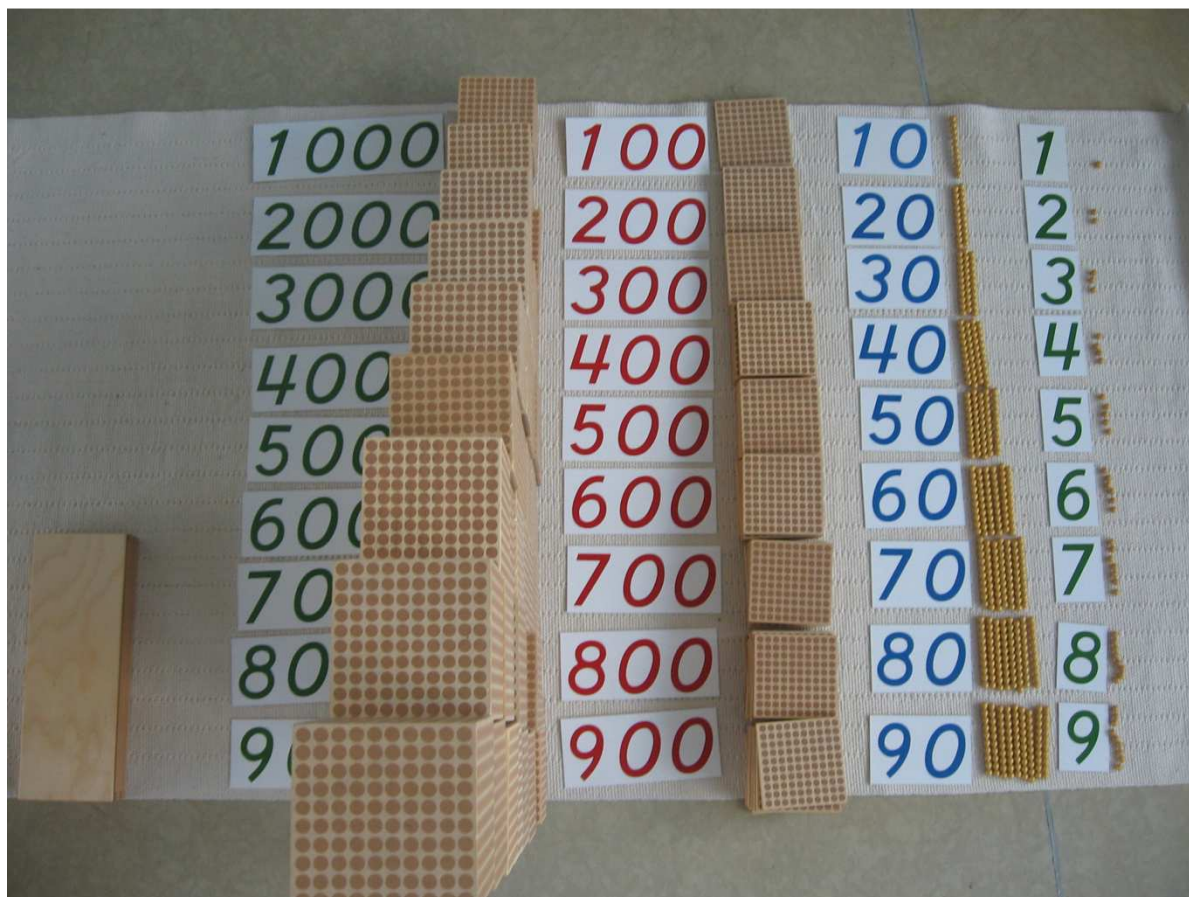
POHLED Z „PTAČÍ PERSPEKTIVY“

Popis: propojení materiálu s pojmem (propojení konkrétního – tisícová krychle s abstraktním – číslo 1000 na kartě), prožití a uspořádání ucelené desítkové soustavy do 1000, řády lze

¹Někdy děti tuto aktivitu přeskočí, není potřeba.

vyskládat postupně (nejprve třeba jen jednotky a desítky...), poznávání a čtení větších čísel, tvoření víceciferných čísel, postupné seznámení s nulou na místech všech řádů, vizuální vnímání jednotlivých řádů pomocí barevného označení, vnímání posloupnosti, prostorové vnímání

Postup:

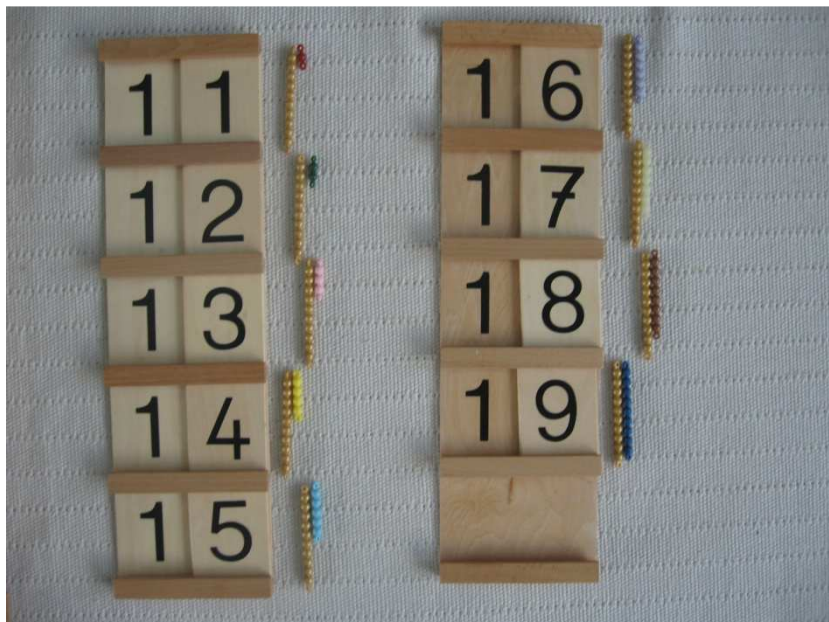
Doplňkový materiál: karty s čísly – dřevěná krabička s čísly 1- 9000, papír, pastelky
Literatura: pracovní listy, pracovní sešity

SEGUINOVA TABULKA I (10 – 19)

Popis: numerace do 20, práce s číselnými symboly spojená s konkrétním množstvím, seznámení s čísly 11-19, procvičení, upevnění, zavedení správných názvů („dvanáct“ místo „jedna desítka a dvě jednotky“)

Postup:

1. Přines krabici s tabulkami na kobereček.
2. Vyndej tabulky, číslice 1-9 vyskládej zleva doprava nad tabulky
3. Učitel ukáže na 10, řekne: „Deset.“
4. Ukáže na 1, řekne: „Jedna.“
5. Učitel zasune 1 do prvního políčka, řekne: „Jedenáct“.
6. Můžeš pokračovat (až k 19). Pokud dítě ještě nezná pojmy, vše říká učitel a dítě může pracovat pouze s materiálem.
7. Třístupňová metoda
8. Materiál uklid' a odnes na své místo v polici.

Doplňkový materiál: barevné korálkové schody, Seguinova tabulka II, tužka, kartičky k zapsání čísel (sešit)

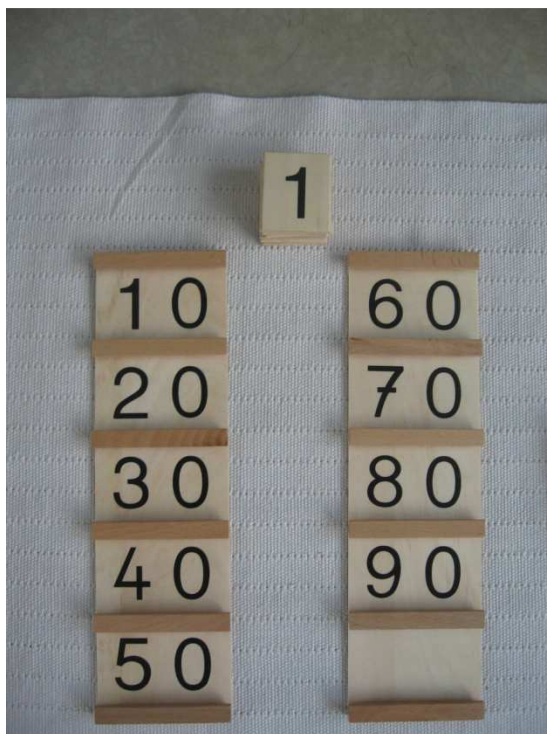
Literatura: pracovní listy, pracovní sešity

SEGUINOVA TABULKA II (11 – 99)

Popis: numerace do sta, tvorba dvojciferných čísel, propojení čísla a množství, procvičení čtení a zápisu čísel 10-99, číselné řady ve všech desítkách do sta

Postup:

1. Pracujeme stejným způsobem jako u předchozí tabulky.
2. K číslu 10 postupně přidávám čísla 1 – 9. K číslu 20 opět přidáváme zase čísla 1-9. K číslu 30 přidáváme opět čísla 1-9. Takto pokračujeme až k devadesáti. (Nemusíme ve stihnout při jedné ukázce).²

Doplňkový materiál: barevné korálkové schody, Seguinova tabulka I, karty s dvojcifernými čísly 10-99, tužka, kartičky k zapsání čísel (sešit)

Literatura: pracovní listy, pracovní sešity

STOVKOVÝ ŘETĚZ

Popis: práce s konkrétním materiálem a propojení s číslem, vyvození desítek do sta, první druhá....desítka, lineární počítání, prožití množství 1-100, upevnění pořadí čísel, počítání po

² Abych věděla, jaké číslo jsem již použila, vracím ho zpět a pokládám na koberec číslem dolů (rubem nahoru). Někdy stačí, když mezi čísly, která jsme již použili, necháme mezeru.

desítkách, orientace v číselné řadě 1-100, číslo před, číslo za, větší, menší, příprava na násobení, druhou mocninu, lineární, prostorové vnímání

Postup:

1. Přines si v dlani poskládaný řetěz na kobereček (při práci s větší skupinou doporučuji nosit řetěz v košíku, nošení v dlani souvisí s hmatovým vnímáním stovky – viz stovkový čtverec v úvodním podnosu).
2. Přines si průhlednou krabičku s číslicemi.
3. Přines 10 zlatých desítek a zlatou stovku.
4. Přines karty s čísly k úvodnímu podnosu.
5. Polož zlatou stovku, vedle poskládej vedle sebe 10 desítek, vedle slož řetěz, můžeš porovnávat, poměřovat.
6. Roztáhni řetěz, zelené kartičky s číslicemi 1-19 přiřaď k řetězu.
7. Modré kartičky přiřaď k desítkám, červenou ke stovce.
8. Počítání jezdcem, přiřazování bílých trojúhelníčků s číslicemi.
9. Uklid' všechnen materiál na své místo v polici a na háčku.³

Doplňkový materiál:

karty s čísly z úvodního podnosu – použijeme číslici 100, bílé šipky se všemi čísly od 1 do 100, na pruhu papíru jsou napsaná všechna čísla 1 – 100, papír je srolovaný a děti jej přiloží ke stovkovému řetězci a kontrolují, zda jsou čísla přiložená správně, číselná osa, karty (sešít) k zápisu čísel, tužka

Literatura:

pracovní listy, pracovní sešity

TISÍCOVÝ ŘETĚZ

Popis: prožití množství 1000, pojmenování číslic 1-10, počítání po stovkách-objevování stovek, hledání stovkových řetězců, počítání po desítkách - objevování desítek, orientace

³ Se stovkovým řetězcem je třeba pracovat v různých polohách, aby si dítě nezafixovalo jen jediné řešení. Rozložit řetězec pokaždé na jiném místě, jednou vodorovně, jindy svisle...

v číselné řadě 1-1000, posloupnost, řád, příprava na násobení a druhou a třetí mocninu, lineární, prostorové vnímání

Postup:

1. Přines tisícový řetěz na kobereček zavěšený přes dlaň (nejprve ukáže učitel, při práci s větší skupinou doporučuji nosit řetěz v košíku, nošení v dlani souvisí s hmatovým vnímáním množství – tisíc korálků, to je opravdu hodně, řetěz je dlouhý...).
2. Přines průhlednou krabičku s číslicemi.
3. Přines 10 zlatých stovek, číslici 1000.
4. Rozlož si řetěz na koberec, slož ho po stovkách, přikládej stovkové čtverce.
5. Můžeš porovnat, poměřit i s tisícovkou krychlí .
6. Učitel: „Kolik je v řetězu (v tisícové krychli) stovek?“ Dítě: „10.“
7. Učitel: „10 stovek na sobě je tisíc.“
8. Přiřaď kartičky k řetězu.
9. Uklid' plastové číslice do krabičky.
10. Uklid' všechn materiál na své místo v polici a na háčku.

Doplňkový materiál:

10 zlatých stovek, 1 zlatý tisíc, číselné karty z úvodního podnosu - číslice 1000, stovkový řetěz, bílé šipky se všemi čísly od 1 do 100, na pruhu papíru jsou napsaná všechna čísla 1 – 1000, papír je srolovaný a děti jej přiloží ke stovkovému řetězci a kontrolují, zda jsou čísla přiložená správně, číselná osa, karty (sešit) k zápisu čísel, tužka

Literatura:

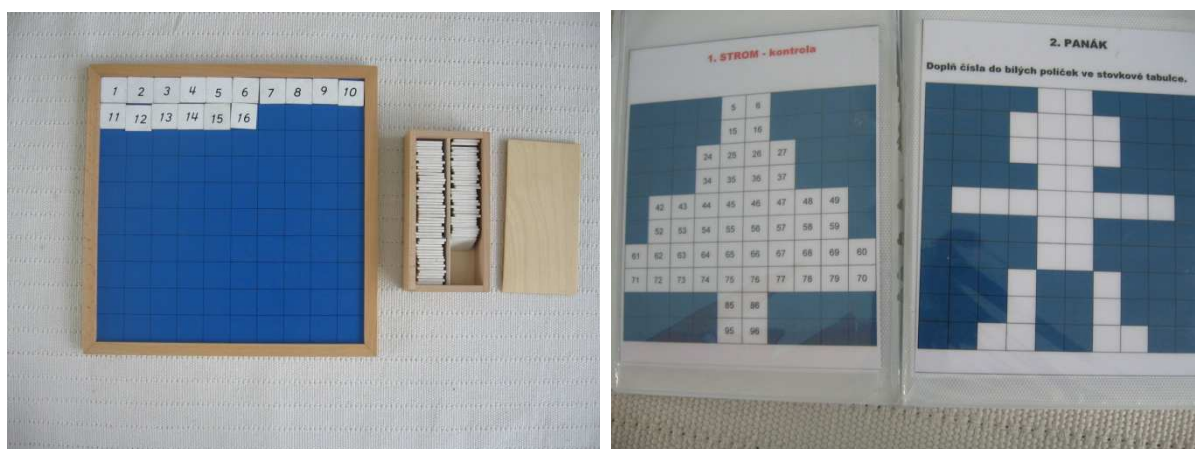
pracovní listy, pracovní sešity

STOVKOVÁ TABULE

Popis: zažití pořadí čísel 1-100, procvičování orientace v číselné řadě, orientace na ploše

Postup:

1. Přines si oběma rukama nejdřív tabulku, pak krabičku, úvodní podnos - použijeme červenou číslici 100, zlatou stovku.
2. Vyskládej číslice z krabičky podle určitého systému – od nejmenšího, po desítkách...⁴
3. Učitel ukáže na zlatou stovku, červenou číslici 100, začne skládat žetony do tabulky.
4. Skládej číselnou řadu po deseti. („V které desítce je např. 35?...“)
5. Skládej pod sebe např. jen čísla, která mají na konci devítku 19,29,39,49..., mají na konci pětku...
6. Uklid' žetony do krabičky.
7. Uklid' všechn materiál na své místo v polici a na háčku.

Doplňkový materiál:

stovkový řetěz

číselné karty - červená číslice 100, zlatý stovkový čtverec, **kontrolní tabulka** – plná vyskládaná tabulka (všechna pole jsou vyskládána čísly 1-100)

„kniha obrazů“ a kontrolní tabulky – využití stovkové tabule jako čtvercové sítě

karty s pokyny ke hře „šipkovaná“

tužka, kartičky (sešit) pro zapisování

STOVKOVÁ TABULE – ORIENTACE (šipkovaná)

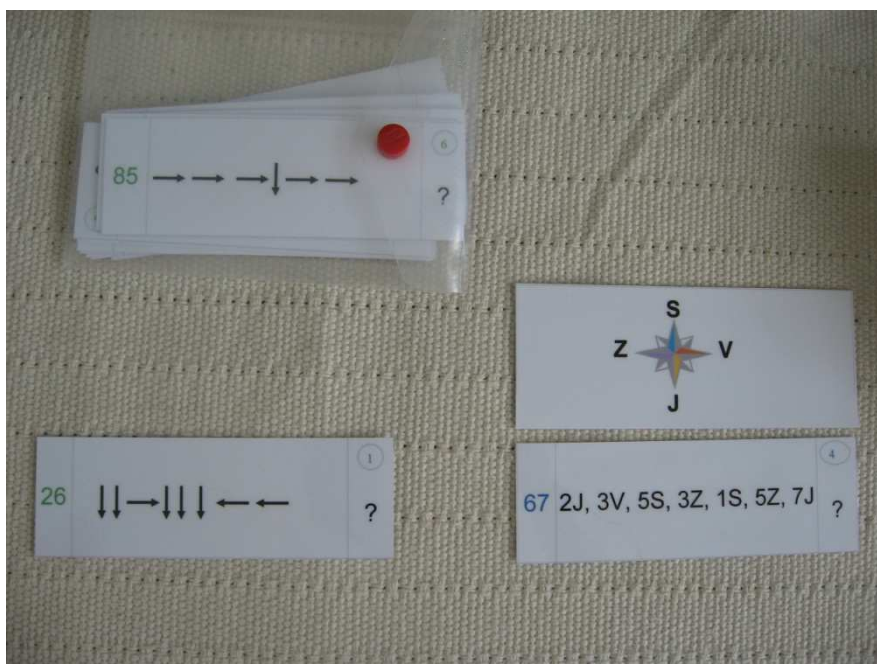
Hraje se na:

- a) doplněné tabuli, b) na prázdné tabuli, c) na pracovním listu.

Učitel říká dítěti, kam má jet: „2x vpravo, 6x dolů, 1x vlevo. Jaké je tam číslo?“

Dítě začíná na čísle 1 a postupuje prstem tolik okének a takovým směrem, jak mu říká učitel.⁵

⁴ Dítě si dřevěné destičky s čísly vyskládá vedle tabulky. Vhodné je, složit si do řady čísla podle desítek – první řada jsou čísla z první desítky, druhá řada druhá desítka, třetí řada, třetí desítka....

Obměna je orientace v terénu:

„Najdi číslo, které je 3x sever, 2x jih, 4x západ.“

Další variace:

„Napiš čísla z osmé desítky, napiš druhou desítku...“

STOVKOVÁ TABULE – LÁTKOVÁ

Literatura:

pracovní listy, pracovní sešity

⁵ Při práci se skupinou dětí je možné využít tištěný materiál – pokyny jsou na kartách, je potřeba vysvětlit dětem, jak se s tímto materiálem pracuje, použitelné pro práci v dvojicích, v menší skupince.

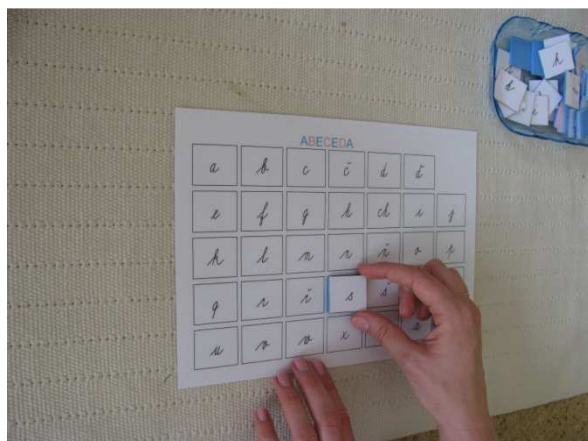
Abeceda příkládání

Popis:

Nácvik tiskacích a psacích písmen.

Postup:

Přikládej písmena k obrázkům, či písmenům.

Varianty:

Kombinuj jednotlivé abecedy.

Látkový pás abecedy

Popis:

Abeceda.

Postup:

Přikládá se jednotlivá písmena na jejich obrysy.

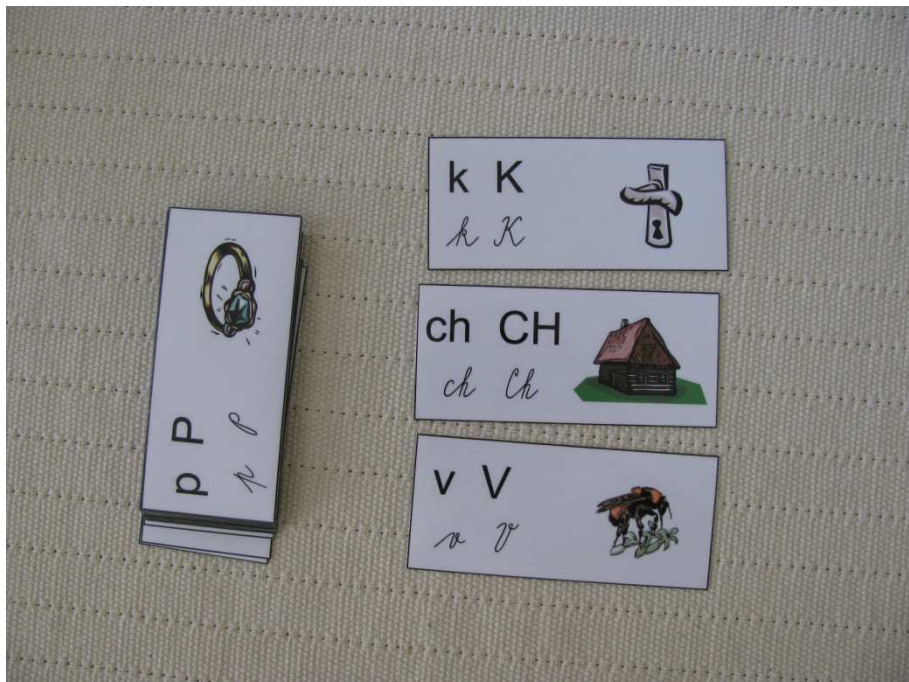
Všechny druhy písmen s obrázkem

Popis:

Pomoc při učení a psaní jednotlivých písmen, párování psacích a tiskacích písmen.

Postup:

Písmena rozpoznej podle počátečního písmena ze slova na obrázku.

Varianty:

Všechny karty můžeš seřadit podle abecedy.

Pohyblivá abeceda - kapsář

Popis:

Čtení a psaní psací abecedou.

Postup:

Slož slovo, či věty z psací abecedy.

Skládací abeceda

Popis:

Nácvik čtení a psaní.

Postup:

Skládej slova a věty.

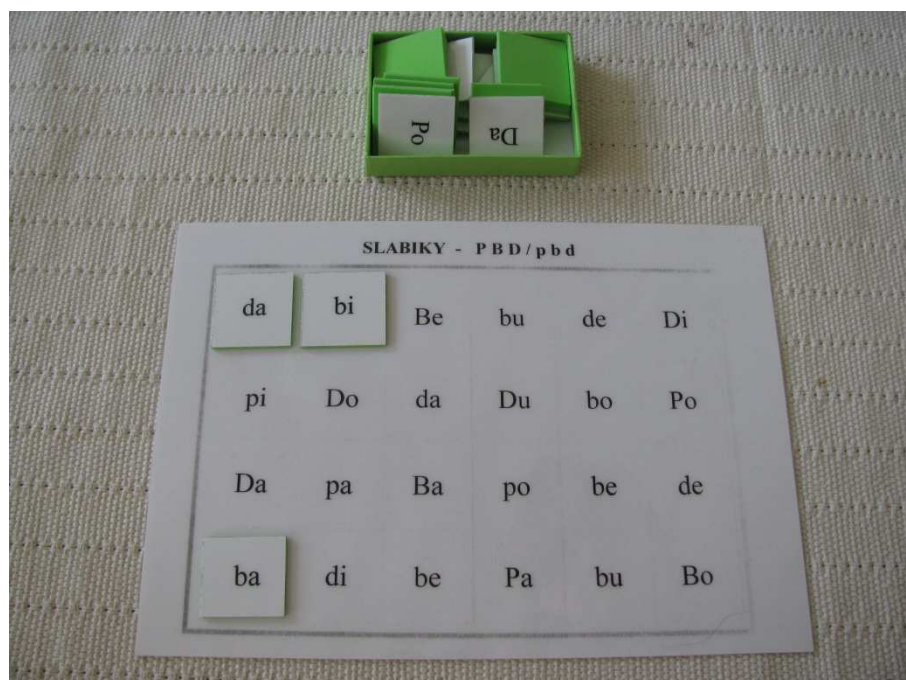
Přikládání slabik

Popis:

Čtení a psaní slabik. Rozlišení b, d, p.

Postup:

Na tabulku přikládej slabiky a čti je nahlas.

Domácí zvířata – modely příkládání

Popis:

Nácvik čtení.

Postup:

Přikládá slova k zvířátkům.

Varianty:

Přepiš slova do sešitu.

Exotická zvířata – modely příkládání

Popis:

Nácvik čtení.

Postup:

Přikládej slova k zvířátkům.

Varianty:

Přepiš slova do sešitu.

Hádkové básničky

Popis:

Nácvik čtení s porozuměním.

Postup:

Přečti si básničku a zkus z nabídky přiřadit správné řešení. Otočením zkontroluj.

Knížečky slov

Popis:

Počátky čtení slov.

Postup:

Vyber si jednu knížečku a přečti slovo.

